

ID: 421

Dehb Tanılı İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Sıklığının Belirlenmesi Ve Başarı İle Uyum Durumlarının Öğretmen Algılarına Göre Değerlendirilmesi

The Determination Of Frequency Of Elementary School Students With Adhd And The Evaluation Of Their Success And Compliance Status According To The Per

Yazarlar / Authors: Ömer Karaman, Hasan Tomakin

ÖZET

İlköğretim okullarında karşılaşılan öğrenci kaynaklı problemlerden olan Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), eğitim sürecindeki tüm paydaşları etkileyen önemli bir sağlık sorunudur. DEHB gelişim düzeyine uygun olmayan aşırı hareketlilik, dikkati toplamada güçlük ve kontrolsüz dürtü gibi belirtilerin gözlemlendiği bir bozukluktur (Erkiran ve Güçlü,2005). Araştırmanın amacı sağlık kuruluşlarında DEHB tanısı almış ilköğretim okulu öğrencilerinin yaygınlık oranlarını belirlemek (I.Aşama) ve başarı ile uyum durumlarının öğretmen algılarına göre değerlendirmektir (II. Aşama).

Çalışmanın I.Aşamasında tanı almış DEHB yaygınlığı araştırılmıştır. DEHB'in görülme oranı ile ilgili Dünya'da ve ülkemizde yapılan araştırmalarda değişik sonuçlar bulunmuştur. Bu durum DEHB ile ilgili çalışma alanına bağlanmıştır. Öncü'nün bildirdiğine göre olguların tanımlanmasına bağlı olarak yurt dışı çalışmalarda DEHB yaygınlığı yüzde %2-%9 arasında belirlenmiştir. DSM kitapçığında ise (APA 1994) sıklık %3-5 olarak öngörülmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda da kesin bir görüş birliği bulunmamakta birlikte okul çağı çocuklarının %2-12'sini etkilediği düşünülmektedir (Kayaalp,2008). DEHB sıklığının belirsizliği geniş kapsamlı projeler geliştirmede ve strateji oluşturmada güçlükler yol açmaktadır. Çalışma ile Ordu ilinin ilköğretim okullarında öğrenim gören DEHB tanılı tüm öğrencilerin sayısı hedeflenmiştir. Böylece ülkemizde ilk defa geniş çaplı bir taramadan sonra tanılanmış DEHB'li öğrenci sıklığı belirlenmiş olacaktır.

Çalışmanın II. Aşamasında ise DEHB'li öğrencilerin başarı ve uyum durumlarının öğretmen algılarına göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. DEHB tanısı genellikle okul yaşlarında konulur. Öğretmenler bu çocukları geç kalan, organize olmakta güçlük yaşayan, ödevlerini tamamlayamayan, rüyada gibi ve unutkan olarak tanımlarlar. Bu nedenle performans kaybı, motivasyon eksikliği ve anlama sorunları kendi zekalarının altında başarıya yol açar (Tahiroğlu ve ark,2005). Başarı ile ilgili problemlerin yanı sıra uyum ile ilgili sıkıntılarda yaşanmaktadır. Lauth ve Mackowiack DEHB'li öğrencileri sınıf ortamında zarar verici olarak tanımlamışlar ve diğer öğrencilere göre daha fazla olarak hem aktif zarar verme (sıra arkadaşıyla sürekli konuşmak, sınıf içerisinde koşuşturmak, ortalıkta komiklik yaparak dolaşmak vb.) hem de pasif zarar verme (pencereden bakmak, başka şeylerle meşgul olmak vb.) davranışları gösterdiklerini saptamışlardır (akt Özmen,2010). Ayrıca DEHB'li öğrenciler ile ilgili yapılan yurt dışı çalışmalarda DEHB'e eşlik eden davranış problemleri olduğu öne sürülmüştür. Bunlardan davranım bozukluğu %50, sosyal geri çekilme, korku ve depresyon %30-35 ve öğrenme güçlüğü %35 olarak belirlenmiştir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise davranım bozukluğunda %35, karşıt gelme davranışında %25,9 ve özel öğrenme güçlüğünde %21,7 oranlarına ulaşılmıştır (Özmen,2010). Çalışma ile bir sağlık kuruluşunda tanı almış ve tedavi gören DEHB'li öğrencilerin okuldaki uyum ve başarı durumları irdelenmiştir.

Araştırmanın evreni, 2011-2012 öğretim yılında Ordu ilinde bulunan 330 ilköğretim okulunda öğrenim gören toplam 88926 öğrencinin içerisinde yer alan 252 DEHB tanılı öğrencilerden meydana gelmektedir. Araştırmada yöntem olarak tarama modeli kullanılmış ve araç olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVELİ ÖĞRENCİ BELİRLEME FORMU" kullanılmıştır. Çalışma 2011-2012 öğretim yılı ilköğretim okullarında DEHB'li öğrencisi bulunan sınıf rehber öğretmenlerinin doldurduğu DEHB Formundan elde edilen veriler ile sınırlıdır.

Çalışmada elde edilen veriler, Ordu Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nün, araç olarak kullanılan formun okullar tarafından doldurulması gerektiği içerikli yazısının, valilik marifeti ile istemi

biçiminde gerçekleştirilmiştir.

İstatistiksel değerlendirilmede DEHB'in görülme sıklığı %0.28 oranında bulunmuştur. Ayrıca saptanan DEHB'li 252 öğrencinin 156'sı (%62) tıbbi tedavi görmektedir. Bunlardan uyum ve başarı durumları ile ilgili ise %4,2'sinin istendik uyum ve başarıyı yakaladıkları, diğerlerinin problemlerinin devam ettiği saptanmıştır. Diğer taraftan çeşitli nedenlerle tıbbi tedavi alamayan 96 DEHB'li (%38) öğrencinin ise yalnızca %2,8'inin uyum ve başarıyı yakaladıkları tespit edilmiştir.

DEHB tanılı öğrenci sayısının ilgi araştırmalarda elde edilen verilere göre çok düşük çıkmıştır. Çünkü daha önce yapılan çalışmaların evrenini polikliniğe başvuran çocuklar, birkaç okulda yapılan DEHB taramaları veya DEHB tanısı almış birkaç okulda öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Fakat çalışmada tüm ilin köy, kasaba ve ilçelerindeki ilköğretim okullarında öğrenim gören DEHB tanılı öğrenciler belirlendiğinden oran düşük çıkmış olabilir. Bu durum köy ve kasabalarda sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı tanılama güçlüğüne ve evrenin genişliğine bağlanabilir.

DEHB'li öğrencilerin tedavi görmelerine rağmen uyum ve başarı durumlarının istendik düzeyde olmaması ise tıbbi tedavi ile birlikte okul destek hizmetlerinin yeterli düzeyde olmamasına, ailelerin konu ile ilgili bilgi ve beceri eksiklikleriyle açıklanabilir.

Yurt dışı çalışmalar ile yurt içi çalışmalarda DEHB görülme sıklığının %2 ile %12 arasında değiştiği bildirilmiştir. Çalışmada bulunan DEHB tanılı %0,28 sayısı, DEHB'li öğrencilerin büyük oranda tespit edilemediğini ve öğrencilerle birlikte öğretmenlerin ve ailelerin büyük zorluklar içerisinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca tanılanan öğrencilerin de yeterince destek alamadıkları durumu ise manidardır. Diğer taraftan tıbbi tanı almasına rağmen tedavi görmeyen DEHB'li öğrencilerin durumu ise anne-baba eğitimi eksikliğine, tedavilerin işlevselliğine ve ilaçların yan etkilerinin yarattığı kaygı nedenlerine bağlanabilir.

Sonuç olarak tüm ülkede DEHB'li öğrencilerin tanılaması ile ilgili bir strateji oluşturulması, tıbbi tedavilerinin yanı sıra okul destek hizmetlerinin kriterleştirilerek yapılması ve ailelere yönelik anne-baba eğitim programlarının düzenlenmesi önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: DEHB, Uyum ve Başarı

SUMMARY

The Attention Deficit and Hyperactivity Disorder (ADHD), which is a kind of student problem in schools, is a very important health problem that affects all stakeholders in the educational process.

The ADHD has symptoms such as hyperactivity not appropriate to the level of development, attention difficulties and uncontrolled impulse (Erkiran ve Güçlü, 2005).

The aim of the study is to determine the prevalence rates of the elementary school students who have their ADHD from the health care facilities (Phase I) and to evaluate their success and compliance status according to the perceptions of teachers (Phase II).

In the first phase of the study, the prevalence of diagnosed ADHD has been investigated. Studies on the incidence of ADHD in the world and in our country has different results. This situation is linked to the work area on ADHD. According to Öncü, the ADHD prevalence were between %2-%9 percent depending on the definition of cases in the foreign studies. In the booklet DSM (APA 1994), the frequency is estimated at 3-5%. There is not a certain consensus in the studies conducted in Turkey but %2-12 percent of school-age children are thought to be affected (Kayaalp, 2008). The uncertainty of the prevalence of ADHD leads to difficulties in developing of large-scale projects and formulating strategies. With this study, the number of all primary school students diagnosed with ADHD in Ordu is targeted. So, the frequency of students diagnosed with ADHD after scanning a large-scale in our country will be determined for the first time. In the second phase of the study, to evaluate the students' success and compliance status according to the perceptions of teachers is aimed. The diagnosis of ADHD is usually placed on school-aged. The teachers describe these children as arriving late, living difficulty in becoming organized, unable to complete their homework, forgetful and being like in a dream. Thus, loss of performance, lack of motivation and understanding problems lead to success under their intelligences (Tahiroğlu ve ark, 2005). As well as problems related to the success, there are also distress related to compliance. Lauth and Mackowiack defined the students with ADHD as damaging in the classroom environment and they determined that they show both active harm (the continuous talk with his desk mate, scouring in the classroom, wandering

around by making fun, etc.) and passive harm(looking through the window, being busy with other things, etc.) behaviors more than the other students (akt Özmen,2010). Also, in the studies about the students with ADHD conducted abroad, it has been proposed that there are behavioral problems accompanying with ADHD. According to the study, 50% of these behavioral disorders, %30-35 social withdrawal, anxiety and depression and %35 learning difficulties. Studies conducted in Turkey show those rates: %35 conduct disorder, %25,9 coming the opposite behavior and %21,7 specific learning difficulties. With this study, the states of harmony and success of the students with ADHD, who are diagnosed at a health facility and treated, in their schools. The population of the study occurs 252 students with ADHD that they are from totally 330 elementary schools and they are in 88926 students in Ordu in the academic year 2011-2012. The method used in this study is a screening model and as a tool a " ATTENTION DEFICIT AND HYPERACTIVE STUDENT PLACEMENT FORM" developed by the researcher is used. The study is limited with the data obtained from ADHD forms filled by the class guide teachers' of the students with ADHD in primary schools in the 2011-2012 academic year. The data obtained from this study was achieved through the governor upon request by Ordu Guidance and Research Centre Directorate with an official letter which contains a form that will be filled by the schools. Besides, 156 (%62) of 252 students with ADHD are having medical treatment. If you want to know these students' adaptation and success conditions: %4,2 of them reached the desired adaptation and success, and the others stil have problems. On the other hand, 96 of ADHD diagnosed students (%38) can not be treated medically for various reasons, only %2,8 percent reached adaptation and success. The number of students with ADHD, according to data from research interest has been very low. Because, the population of the prior studies consisted of children admitted to our outpatient clinic, a couple of scans of ADHD in school or the students attending a few of school diagnosed with ADHD. But, in the study the rates may be low as all of the province, villages, towns and counties students with ADHD are set in this study. This is due to the socio-economic factors in the villages and towns , diagnostic difficulties and the width of the universe.

If the students' with ADHD achievement and compliance are not on the desired level despite of having seen treatment, this can be explained by the lack of school support services along with medical treatment and the families' lack of knowledge and skills on the subject. The domestic and overseas studies have reported that the ADHD incidence varies from 12% to 2%. 0.28% Number of ADHD in this study shows that a large proportion of students with ADHD can not be determined and the students, teachers and families have great difficulties. Also, the situation of the identified students who could not get enough support is meaningful. On the other hand, the ADHD students don't have treatment despite they have medical diagnosis: in this case, lack of parental education, medicines functionality and the concerns caused by the side effects of drugs can be the reasons.

Consequently, the suggestions such as developing a strategy for ADHD diagnosed students all of the country, as well as their medical treatment, the configuring the school support services in criterions and parent education programs for families are presented.

Key Words: ADHD, Adaptation and Success